

Esitys Turun yliopiston harjoittelutukijärjestelmän kehittämiseksi

Nykyinen järjestelmä ja sen ongelmakohdat

Nykyjärjestelmässä Turun yliopiston tiedekunnat jakavat harjoittelutukea opiskelijoille jokaisen vuoden lokakuussa. Opiskelija hakee tukea ennen harjoittelupaikan hakua. Tuki on 1800€ valtion harjoittelupaikkoihin ja 1300€ muihin paikkoihin. Tiedekunnat päättävät tukibudjettinsa. Joissain tiedekunnissa tuki on vain tietyn laitoksen opiskelijoille. Harjoittelutukea ei jaeta opettajankoulutuksen palkattomiin opetusharjoitteluihin eikä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutusten klinisiin harjoitteluihin. Tukea voi saada yhden kerran koulutuksen aikana. Koulutusta vaihdettaessa tukea voi saada uudelleen.

Tämä esitys koskee harjoittelutukea kotimaiseen harjoitteluun. Ulkomaiseen harjoitteluun kohdistetaan muita apurahoja. Esitys ei koske lääkäri- tai hammaslääkärikoulutukseen sisältyviä klinisiä harjoitteluja eikä opettajankoulutukseen sisältyviä palkattomia opetusharjoitteluja.

Nykyisen järjestelmän tavoitteena on ollut, että tieto harjoittelutuesta antaa opiskelijalle paremmat mahdollisuudet saada harjoittelupaikka. Tuki siis toimii rekrytointiporkkanana työnantajille.

Järjestelmällä on kuitenkin seuraavia heikkouksia:

1. ERIARVOISUUS. Tuki jaetaan tiedekunnista, jolloin tukibudjetti määritellään tiedekuntakohtaisesti. Tämä johtaa opiskelijoiden epätasa-arvoiseen kohteluun, sillä joissain tiedekunnissa tuki riittää vain hyvin harvalle opiskelijalle ja joissain toisissa kaikille hakijoille. Suhteessa hakijamääriin tuen saaneiden osuus vaihteli tiedekunnissa välillä 21-100% vuonna 2020 (ks. liite 1).
2. OIKEA-AIKAISUUS. Harjoittelutuki haetaan ennen harjoitteluun hakeutumista lokakuussa. Tämä johtaa toisaalta siihen, että kaikki eivät ymmärrä hakea tukea riittävän ajoissa, ja toisaalta siihen, että tukea haetaan varmuuden vuoksi. Tämä puolestaan johtaa tilanteeseen, jossa tukea voi olla opiskelijalla, joka sitä ei tarvitse, mutta ei opiskelijalla, joka sitä tarvitsee. Samasta syystä kaikki tarjolla oleva tuki ei tule käytetyksi. Tuen omaava opiskelija ei käytäkään tukea (ei löydä/ hae harjoittelupaikkaa tai työnantaja ei tarvitse / laskuta tukea), mutta sitä ei ehditä jakamaan riittävän ajoissa toiselle tukea tarvitsevalle, jonossa olevalle opiskelijalle.
3. TUEN KÄYTTÖASTE. Ajallisista haasteista johtuen olemassa oleva tuki ei tule käytetyksi ja silti osa tarvitsijoista jää ilman tukea. Tuen käyttö ei riipu pelkästään opiskelijoista. Moni työnantaja jättää laskuttamatta tuen, vaikka on ilmoittanut sitä tarvitsevansa.
4. MÄÄRÄ. Harjoittelutuen määrä riippuu työnantajasta. Valtion harjoittelupaikoille tuki on 1800 euroa ja kotimaan paikoille 1300 euroa. Tämä tekee budjetin ennustamisesta vaikeaa ja järjestelmän epäselväksi työnantajalle. Yliopistojen erilaisiin harjoittelutukisummiin ja -systeemeihin pääsee tutustumaan Aarresaari.net -sivuilla: www.aarresaari.net/yliopistojen-harjoittelutuki/

5. KRITEERIT. Harjoittelutuen käytölle on tiedekuntakohtaisia ehtoja. Ehdot asettavat myös opiskelijat eriarvoiseen asemaan. Jotkut ehdot ovat oppiaineen / koulutuksen erityispiirteisiin liittyviä ja siten hyvin perusteltuja. Kaikissa koulutuksissa harjoittelutukea ei ole saatavilla, vaikka se joissain tilanteissa voisi olla perusteltua.

Turun yliopiston harjoittelutukijärjestelmää on käsitelty muun muassa laajennetussa johtoryhmässä 25.9.2018. Tällöin kiinnitettiin huomiota tiedekuntakohtaiseen eriarvoisuuteen sekä tukibudjettien käyttöasteen parantamiseen. Konkreettisenä toimenpiteenä ehdotettiin tuen jakamista lähtökohtaisesti yli budjetin, jolloin useampi opiskelija saa riittävän ajoissa tukipäätöksen ja tukibudjetti tulee käytetyksi, kun peruuntumisia joka tapauksessa tulee. Tätä menetelmää on käytetty tiedekunnissa vaihtelevasti.

Esitys uudeksi järjestelmäksi

Turun yliopiston uuden harjoittelutukijärjestelmän pohjana toimii Helsingin yliopistossa käytettävä keskitetty harjoittelutukimalli: studies.helsinki.fi/ohjeet/artikkeli/harjoittelun-palkkaus-ja-rahoitus. Uudessa mallissa tuki taataan kaikille yliopiston perustutkinto-opiskelijoille kerran koulutuksen aikana. Tukisumma on aina 1800€ opiskelijaa ja harjoittelua kohden.

Opiskelija voi ilmoittaa tuen käytön silloin kun hän on saanut harjoittelupaikan, joka edellyttää yliopiston rahallista tukea. Tämä tapahtuu harjoittelusitoumuksen yhteydessä. Harjoittelusitoumus käsitellään opiskelijan tiedekunnassa, kuten nykyisin, mutta sitoumuslomake tulee olemaan sähköinen ja sitä ylläpidetään Rekryn toimesta. Harjoittelutukea voi käyttää vain KELA:n työssäoloehdon mukaisen palkan maksaviin harjoittelupaikkoihin, kuten nykyisessäkin järjestelmässä. On huomattava, että kaikki harjoittelupaikat eivät edellytä yliopiston tukea ja työnantajille suunnatussa harjoitteluviestinnässä ei tule mennä harjoittelutuki edellä.

Koska tuki on taattu opiskelijalle kerran opintojen aikana koulutusta kohden, hän voi olla varma tuen myönnöstä, ellei hän ole saanut tukea aiemmin. Jos opiskelija vaihtaa koulutusta, voi hän saada tuen uudelleen. Opiskelija voi valita ajankohdan, jolloin harjoittelu parhaiten sopii hänen tutkintoonsa, ellei sitä ole tutkinnossa tarkkaan määriteltä. Näin ollen opiskelijan tutkintovaiheelle ei ole tarvetta määrittellä kriteeriä harjoittelutuen osalta. Opetussuunnitelmissa voidaan jatkossakin ohjeistaa tai määrittää harjoittelun sopiva vaihe (esim. edellytettävät aiemmat opinnot).

Mahdollisia muita koulutuskohtaisia kriteereitä pitää tarkastella tiedekuntien kanssa, mutta tavoitteena on, että ne ovat mahdollisimman yhtenäiset kaikille opiskelijoille. Vaihtelua on nyt esimerkiksi siinä mihin paikkoihin tukea voi käyttää. Tavoitteena on, että opiskelijan harkittavaksi jää, millaisessa organisaatiossa hänen on mielekkäintä ja hyödyllisintä tehdä harjoittelu. Tällöin mitään työnantajatahoa ei ole tarvetta rajata tuen käytön ulkopuolelle. Turun yliopiston henkilöstöhallinto suosittelee, ettei yliopiston omiin harjoittelupaikkoihin käytetä harjoittelutukea vaan palkkarahat budjetoidaan muulla tavoin.

Turun yliopiston työelämäpalvelut tulisi koordinoimaan hakujärjestelmää (sähköinen harjoittelusitoumus) ja seuraamaan tukibudjetteja tiedekuntien lisäksi. Tuen käytöstä sopiminen

yhdistetään sähköiseen harjoittelusitoumukseen. Sitoumus käsitellään opiskelijan omassa tiedekunnassa, kuten nykyisinkin. Harjoittelusitoumuksissa sovitaan tuen käytön lisäksi harjoittelun sisällöllisestä sopivuudesta tutkintoon ja muiden harjoittelun reunaehtojen täyttymisestä. Harjoittelu edistää opiskelijan työllistymistä opiskelualaa vastaavasti. Kaikkiin koulutuksiin ei sisälly harjoittelua. Siksi ehdotetaan, että tukipäätöstä ei yhdistetä päätökseen harjoittelusta saatavista opintopisteistä.

Uusi systeemi on mahdollista ottaa käyttöön vuoden 2022 tukea koskien alkaen lokakuussa 2021. Jos uusi systeemi otetaan käyttöön, pitää erityistä huomiota keskittää siirtymäaikaan (opiskelijaviestintä, henkilökunnan perehdyttäminen ja sitouttaminen, työnantajien neuvonta).

Kun yliopisto takaa opiskelijalle harjoittelutuen, voidaan tätä käyttää myös vetotekijänä yliopiston markkinoinnissa. Harjoittelutuki edistää myös Suomeen tulevien kv-opiskelijoiden harjoittelumahdollisuuksia Suomessa.

Uuden mallin talousvaikutukset

Helsingin yliopiston harjoitteluvastaavan mukaan heillä jaetaan 500-600 tukea vuosittain. Tämä tarkoittaa, että tukibudjetti on n. 900 000 – 1 080 000 euroa vuosittain. HY:n opiskelijamäärä vuonna 2020 on alempien ja ylempien tutkintojen osalta 20 871 (FTE-luku). Näin olleen maksimissaan n. 3 % opiskelijoista on hakenut tukea vuosittain.

Turun yliopiston vastaava opiskelijamäärä on 11 934. Jos vastaava toteuma tapahtuisi Turun yliopistossa, tukea myönnettäisiin n. 358 kpl vuosittain, jolloin budjetti olisi 644 400 €. Esimerkiksi vuosina 2018 ja 2019 harjoittelutukea saaneista opiskelijoista harjoittelussa oli kumpanakin vuonna 263 opiskelijaa, mikä tarkoittaisi uudessa systeemissä 473 400 €:n budjettitoteumaa. Vuonna 2018 kaikkien tiedekuntien ja Rekryn tukibudjetit yhteenlaskettuina olivat 467 700 €. Tuon vuoden jälkeen humanistinen ja kasvatustieteiden tiedekunnat eivät ole määritelleet tukibudjetteja erikseen vaan tuki on jaettu kaikille hakukriteerit täyttävälle hakijoille.

Uudessa mallissa harjoittelutuki laskutetaan opiskelijan tiedekunnasta/ laitokselta, kuten nykyisinkin. Kustannusten kohdistumista tiedekuntiin on vaikea ennustaa. Siksi uuden mallin osalta ehdotetaan, että mallia kokeillaan kolmen vuoden ajan. Silloin kustannusvaikutusta päästään seuraamaan ja arvioimaan sekä harkitsemaan mallin jatkokäyttöä tai kehittämistä. Harjoitteluun menevien opiskelijoiden määrä on kuitenkin rajallinen, joten räjähdysmäistä kasvua tuen käyttöön tuskin on odotettavissa. Mallin käyttöönottovuonna tarve voi olla suurimmillaan. Näin tapahtui Helsingin yliopistossa.

Järjestelmien vahvuudet ja heikkoudet

Uusi järjestelmä	Vanha järjestelmä
<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tukea saadaan tilanteissa, joissa sitä tarvitaan. - Tukea saa ajallisesti silloin, kun se on tarkoituksenmukaista. - Järjestelmä on yhdenmukainen opiskelijoille ja työnantajille. - Vähentää turhaa hallinnollista työtä (esim. uusintahakujen ja varasijasysteemien järjestämistä). - Opiskelija tietää saavansa tuen tarvittaessa (rekrytointivaltti). - Vetotekijä yliopiston markkinoinnissa.	<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tiedekunnat saavat päättää omista kriteereistään ja budjetista. - Tukea saanut opiskelija tietää ennen harjoittelua, että hänellä on tuki (rekrytointivaltti). - Tukibudjetti voidaan määritellä eikä budjettia tällöin ylitetä. - Tiedekunnissa, joissa tukea jaetaan nyt kaikille hakijoille ”yli budjetin”, järjestelmä toimii melko hyvin.
<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kustannukset voivat olla nykyistä suuremmat ja kohdistua eri tavoin eri tiedekuntiin. - Tukibudjetti vaikea ennustaa ainakin ensimmäisinä vuosina. - Tuen takaaminen edellyttää sitä, että ”piikki on auki” niin kauan kuin tarvetta on. - Voi kannustaa työnantajia käyttämään yliopiston tukea aiempaa useammin. Tähän voidaan vaikuttaa viestinnällä. Tämän riskin toteutuminen voidaan nähdä HY:n kokemuksista. - Myös tässä järjestelmässä on mahdollista, että tukea ei laskuteta.	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> - Erilaiset kriteerit opiskelijoille tiedekunnasta riippuen. - Erilaiset mahdollisuudet saada tukea tiedekunnasta riippuen. - Kun tuki haetaan tiettyinä ajankohtana, osa ei huomaa tukea hakea. Opiskelijan tulee ymmärtää hakea tukea ennen harjoittelua. - Kaikki tukea tarvitsevat eivät sitä saa ja saattavat jäädä ilman haluamaansa harjoittelupaikkaa. - Tukea haetaan varmuuden vuoksi. - Vapautuvaa tukea ei ehditä jakamaan varasijalla olevalle / uusintahaussa harjoitteluhaun kannalta mielekkääseen aikaan. - Edellyttää varasijasysteemin tai uusintahaun järjestämistä. - Tukisumma on eri riippuen työnantajasta. - Kaikkea myönnettyä tukea ei laskuteta. - Tukibudjetin käyttöastetta on vaikea parantaa.